

POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE W GDAŃSKU

MODEL WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH ZE SPOŁECZEŃSTWEM W KONTEKŚCIE DOSTĘPU DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

Artykuł 61. Dobre praktyki.

Autor:

Dr Agnieszka Skowrońska

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

Projekt „Artykuł 61. Dobre praktyki.”
jest dofinansowany ze środków
Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

 FIO
FUNDUSZ INICJATYW
obywatelskich
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Od kilkunastu lat w Polsce rozwijają się tendencje uspołeczniające procesy rządzenia zarówno na poziomie lokalnym i krajowym, o czym świadczy m.in. wprowadzenie konsultacji społecznych i budżetów obywatelskich. Powoli obywatele są włączani do współzarządzania miastem/gminą, a partycypacja społeczna stała się często używanym pojęciem. Natomiast trend projektowania rozwiązań skoncentrowanych na użytkowniku (Design Thinking) wzmacnia procesy współzarządzania, jednocześnie zwracając uwagę na potrzeby obywateli w kontekście zdobywania informacji oraz wpływu na podejmowanie decyzji.

Jednym z obszarów uspołeczniania procesu zarządzania jest dostęp do informacji. Obowiązująca od 2001 roku ustawa o dostępie do informacji publicznej¹ nakłada obowiązki i wyznacza pewne kierunki działań dla podmiotów, które tworzą i są w posiadaniu informacji publicznych. Niestety realizacja zapisów tej ustawy jest ciągle niepełna. Wynika to głównie z problemów organizacyjno-finansowych oraz z braku wiedzy o dostępnych rozwiązaniach, które mogą ułatwić wypełnianie obowiązków nałożonych przez ustawę.

Współpraca instytucji publicznych z obywatelami może przybrać różne formy: od podstawowego wypełniania obowiązków (np. udostępnianie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej) do form bardziej rozwiniętych nie wymienionych w ustawie (np. tworzenie rejestrów wydatków). Najwyższą formą współpracy jest współprojektowanie urzędu z obywatelami rozwiązań służących przepływowi informacji publicznych z urzędów do obywateli. Instytucje realizujące obowiązkowe formy udostępniania informacji publicznych mogą wybrać kolejne formy współpracy dopasowane do ich możliwości finansowych, organizacyjnych, technicznych.

Schemat 1. Stopnie rozwoju współpracy między instytucją publiczną a obywatelami

Celem przedstawionego poniżej modelu współpracy instytucji publicznej ze społeczeństwem w obszarze dostępu do informacji publicznej jest zaprezentowanie sposobów realizacji obowiązku udostępniania informacji publicznej w obowiązujących warunkach prawnych. W Modelu nie formułuję rekomendacji dotyczących zmian w prawie, ponieważ takie są już sformułowane. Opis modelu jest poprzedzony wstępem, w którym zawarte zostały

¹ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej i jej ponownym wykorzystywaniu (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.)

podstawowe informacje o obowiązku udostępniania informacji publicznej, a także przedstawione zostały wyniki analiz dotyczące stosowania zapisów ustawy o dostępie do informacji publicznej. Następnie przedstawiono obowiązkowe i nieobowiązkowe formy współpracy, z których każda jednostka będzie mogła stworzyć swój własny model udostępniania informacji. W części ostatniej zaprezentowane zostały dobre praktyki dotyczące udostępniania informacji publicznej, na których można się wzorować tworząc własne rozwiązania.

Wstęp

Co to jest informacja publiczna?

Informacja publiczna to każda informacja o sprawach publicznych².

Sprawą publiczną jest każdy przejaw aktywności jakiegokolwiek władzy publicznej (jej organów), osób pełniących funkcje publiczne. Sprawa ma publiczny charakter, jeśli dotyczy interesu powszechnego (cel publiczny), korzyści ogółu lub znacznej części podmiotów.

Schemat 2. Przykłady informacji publicznej

---

² art. 1, ust. 1. Ustawy o dostępie do informacji publicznej, op.cit.

Informacja o polityce wewnętrznej i zagranicznej	<ul style="list-style-type: none"> • zamierzeniach działań władzy ustawodawczej oraz wykonawczej, • projektowaniu aktów normatywnych, • programach w zakresie realizacji zadań publicznych, sposobie ich realizacji, • wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań
Informacja o organach władzy publicznej (pełny katalog podmiotów w art. 4 ust. 1)	<ul style="list-style-type: none"> • statusie prawnym lub formie prawnej, • organizacji, przedmiocie działalności i kompetencjach, • organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach, • majątku, którym dysponują,
Informacje o zasadach funkcjonowania podmiotów	<ul style="list-style-type: none"> • trybie działania władz publicznych i ich jednostek organizacyjnych, • trybie działania państwowych osób prawnych i osób prawnych samorządu terytorialnego w zakresie wykonywania zadań publicznych i ich działalności w ramach gospodarki budżetowej i pozabudżetowej, • sposobach stanowienia aktów publicznoprawnych, • sposobach przyjmowania i załatwiania spraw, • stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygnięcia, • prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych, • naborze kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska, • konkursie na wyższe stanowisko w służbie cywilnej,
Informacje o danych publicznych	<ul style="list-style-type: none"> • treść i postać dokumentów urzędowych, w szczególności treść aktów administracyjnych i innych rozstrzygnięć • dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających, • stanowiska w sprawach publicznych zajęte przez organy władzy publicznej i przez funkcjonariuszy publicznych w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, • treść innych wystąpień i ocen dokonywanych przez organy władzy publicznej, • informacja o stanie państwa, samorządów i ich jednostek organizacyjnych,
Informacje o majątku publicznym	<ul style="list-style-type: none"> • majątku Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych, • innych prawach majątkowych przysługujących państwu i jego długach, • majątku jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządów zawodowych i gospodarczych oraz majątku osób prawnych samorządu terytorialnego, • długu publicznego, • pomocy publicznej, • ciężarach publicznych.

Przedstawiony katalog nie jest wyczerpujący.

Pamiętaj

! Jeśli dokument jest "prywatny", a znajduje się w posiadaniu urzędu, nie będzie to informacja publiczna

! Jeśli informacja nie ma charakteru faktów lub pytania o stan określonych zjawisk, a jedynie żądamy czyjejś opinii prywatnej na określony temat, nie stosuje się przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Dostęp do informacji publicznej

Prawo do uzyskiwania informacji publicznych wynika z Konstytucji:

art. 61, ust. 1: Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego a także innych

osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

art. 61, ust. 2: Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej uszczegóławia kto i kiedy ma prawo korzystać z informacji publicznej:

- Każdy ma prawo do pozyskiwania informacji publicznych (także osoby małoletnie, dzieci, osoby więzione, niepełnosprawne);
- Od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego;
- Każdemu przysługuje, z zastrzeżeniem art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej, prawo do ponownego wykorzystywania informacji publicznej;
- Zasady ponownego wykorzystywania informacji publicznej nie naruszają prawa dostępu do informacji publicznej ani wolności jej rozpowszechniania;
- Ograniczenie prawa dostępu do informacji publicznej może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.

Możemy nie tylko prosić o udostępnienie informacji, ale również mamy prawo do:

- 1) uzyskania informacji przetworzonej w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego;
- 2) wglądu do dokumentów urzędowych (regulaminy, umowy, decyzje administracyjne);
- 3) dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów (rada osiedla, rada miasta, Sejm, Senat).

Podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej:

- Organy władzy państwowej,
- Organy samorządów gospodarczych i zawodowych,
- Podmioty reprezentujące Skarb Państwa,
- Podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne lub jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,
- Inne podmioty, które dysponują majątkiem publicznych bądź wykonują zadania publiczne,
- Partie polityczne.

Fundacja, stowarzyszenie, inna organizacja są zobowiązane przepisami ustawy o dostępie do informacji publicznej, kiedy:

- wykonują zadania publiczne,
- dysponują majątkiem publicznym (np. środki pochodzące z dotacji samorządowych, krajowych, europejskich).³

W jaki sposób podmiot może udostępniać informacje?

- Poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP);
- Zamieszczenie w Centralnym Repozytorium Informacji Publicznej – dla wybranych podmiotów obowiązkowo;
- Poprzez wywieszenie lub wyłożenie w urzędzie;
- Na wniosek (jeśli spełniony jest warunek, że informacja nie znalazła się w BIP).

Pamiętaj

! Na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej nie można żądać informacji powszechnie dostępnych (np. przesłania ustawy), ani tych publicznie udostępnionych (np. adresu i godzin otwarcia Urzędu Gminy).

Podstawy prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej i jej ponownym wykorzystywaniu (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68) – obowiązuje od 22 stycznia 2007 r.,
- Ustawa o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 133 poz. 883),
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U. 1984 nr 5 poz. 24),
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873).

Diagnoza aktualnego stanu współpracy na linii urzędnicy – społeczeństwo, w kontekście dostępu do informacji publicznej

Diagnostując obecny stan współpracy w kontekście dostępu do informacji publicznej, można się posłużyć wynikami raportów z badań, które zostały przeprowadzone w ostatnich latach. Jednym z takich raportów jest „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób

³ Pojęcie „dysponowania środkami publicznymi” należy, w ocenie WSA w Warszawie, odnieść do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2008 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.).

realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”⁴, w którym omawiane są wyniki analizy porównawczej 102 organów władzy⁵ pod kątem:

- a) zawartości i funkcjonalności ich Biuletynów Informacji Publicznej,
- b) udzielania informacji publicznej na wnioski pisemne (elektroniczne i tradycyjne) oraz ustne,
- c) udostępniania informacji publicznej do ponownego wykorzystania.

Drugie omawiane tu badanie pt. „Jawność obrad rad miejskich i rad powiatów w Polsce”⁶ zostało przeprowadzone przez Fundację Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa i polegało na analizie Biuletynów Informacji Publicznej 619 jednostek samorządu terytorialnego (urzędów miast, powiatów oraz gmin miejsko-wiejskich). Sprawdzano m.in. dostępność informacji o składzie rad miasta lub powiatu, informacje o radnych, sposobie kontaktu z nimi, uchwałach podejmowanych przez rady oraz ich planach pracy.

Zawartość BIP

Wyniki porównawcze ogólnych ocen BIP⁷ pokazują, że badane typy urzędów słabo wypełniają wymogi prawa, jeśli chodzi o dostęp do informacji publicznych. W badaniach niżej były ocenione strony BIP najwyższych urzędów w państwie tj. Kancelaria Prezydenta, RM/KPRM, czy ministerstwa, a lepiej urzędy miast. Wszystkie rodzaje urzędów najchętniej publikują informacje o zamówieniach publicznych, a większość z nich (z wyłączeniem Kancelarii Prezydenta) również o naborze pracowników. Stosunkowo dobrze przedstawia się również zamieszczanie podstawowych danych standardowych nt. kierownictw jednostek administracji oraz mienia jakim dysponują. Natomiast najrzadziej w analizowanych BIP-ach znaleźć można informację nt.:

- współpracy zagranicznej,
- kontroli zewnętrznych i wewnętrznych,
- majątku publicznego w przypadku instytucji szczebla centralnego,
- Komisji Rewizyjnej w przypadku JST.

---

⁴ „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”, red. Małgorzata Brennek, Stowarzyszenia „Miasta w Internecie”, Tarnów 2014. Raport poświęcony jest omówieniu metodologii oraz wyników badań przeprowadzonych w ramach projektu „Obywatelski monitoring realizacji prawa do informacji publicznej” przez zespół badawczy „Stowarzyszenia Miasta w Internecie” (SMWI) pod kierunkiem Małgorzaty Brennek. Badanie zostało zrealizowane dzięki współfinansowaniu przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej, przy współpracy Access Info Europe.

⁵ 20 instytucji szczebla centralnego (18 ministerstw oraz Kancelarii Prezydenta i Premiera) oraz 16 urzędów marszałkowskich i 66 urzędów miast na prawach powiatu.

⁶ Kierownikiem projektu był dr Piotr Sitniewski, Fundacja Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa, Projekt realizowany był w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

⁷ „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”, op. cit.

Badane podmioty nie publikują w BIP-ie informacji wymaganych prawem w zakresie ponownego wykorzystywania. „Średni wynik dla wszystkich badanych podmiotów wyniósł 1,7 (maksymalna możliwa do uzyskania liczba punktów wynosiła 6). Istnieje również znaczna grupa podmiotów, które otrzymała 0 punktów. Średnio, dla wszystkich grup badanych, aż 52% podmiotów nie otrzymało w ogóle punktów, co oznacza, że nie posiadają one w ogóle informacji dotyczących zasad i warunków ponownego wykorzystywania będących w ich posiadaniu informacji publicznych.”⁸

Natomiast na podstawie wyników badań „Jawność obrad rad miejskich i rad powiatów w Polsce” można powiedzieć, że:

- 96,9% badanych jednostek podawało skład organu stanowiącego, czyli rady miasta lub powiatów;
- Tylko 20,73% jednostek samorządowych zamieszcza na swoich stronach informacje na temat podziału rad na kluby;
- 77% jednostek nie zamieszcza informacji na swoich stronach o składzie klubów, czyli o tym który radny przynależy do jakiego klubu;
- W grupie gmin miejskich, w jedynie ok. 20% stron BIP znajdziemy informację o okręgu wyborczym radnego. Mniej, bo ok. 19% z badanych stron zamieszcza dane o komisji, w której pracuje radny. 17% stron BIP udostępnia jego zdjęcie. A najmniej – 2% stron badanych - zawiera informacje o ilości głosów zdobytych przez radnego podczas wyborów samorządowych. Widać zatem, że radny jest w wielu przypadkach osobą anonimową, znaną tylko z imienia i nazwiska podanego na liście radnych danej kadencji.
- Niewiele ponad połowę wszystkich rad (54%) ogłasza termin swoich sesji.
- Plan pracy rady na rok 2014 umieszczono *online* w prawie 27 % jednostek.
- 75% badanych jednostek zamieszcza protokoły z obrad rady na stronach internetowych, natomiast protokoły z posiedzeń komisji są umieszczane tylko w 28,83% wszystkich jednostek.
- Uchwały rady z podziałem na lata umieszczono w 72,52% na stronach BIP gmin miejskich, powiatów ziemskich i miast na prawach powiatu.
- W prawie 23% jednostek, istniała możliwość pozyskania ze strony BIP adresu e-mailowego radnego.
- W 22% badanych jednostkach na stronie BIP podano numer telefonu do radnego.
- Spośród wszystkich badanych jednostek jedynie 36,10% podaje informacje o terminie przyjmowania interesantów przez radnych na stronie BIP.

Podsumowując, wyniki uzyskane w rezultacie oceny Biuletynów informacji Publicznej świadczą o niskim szacunku dla prawa oraz istotnych naruszeniach zasady przejrzystości

---

⁸ Ibidem.

działania organów władzy, stanowiącej jeden z fundamentów demokracji. Szczególną uwagę zwraca fakt, że w dużej mierze urzędy centralne w mniejszym stopniu realizują prawo o dostępie do informacji publicznej, choć powinny być przykładem i wyznaczać dobre praktyki.

Udzielenie odpowiedzi na wniosek

Wyniki badań pokazują, że wszystkie kategorie badanych organów władzy wolą odpowiadać na wnioski pisemne niż umieszczać informacje w BIP. Prawdopodobnie ta występuje z największym stopniem w przypadku Kancelarii Prezydenta, a najmniejszym – w ministerstwach i urzędach marszałkowskich. Analiza pokazuje również, że „w przypadku instytucji szczebla centralnego forma złożenia wniosku pisemnego, elektronicznego czy tradycyjnego, nie miała wpływu na gotowość do udzielenia odpowiedzi, mimo iż we wnioskach tradycyjnych znalazły się pytania o informację przetworzoną. Natomiast urzędy wojewódzkie chętniej odpowiadały na wnioski elektroniczne niż tradycyjne, a urzędy miast wolały z kolei udzielać odpowiedzi na wnioski przesłane pocztą.”⁹

Kolejny wniosek wynikający z omawianych badań to niechęć urzędników do udzielania informacji niezwłocznie, w formie ustnej. Aż 83% jednostek administracji centralnej (ministerstw) i 69% urzędów marszałkowskich odmówiło odpowiedzi na jakiegokolwiek pytanie zadane w trybie ustnym. Natomiast w przypadku urzędów miast było to 24%. W przypadku ministerstw i urzędów marszałkowskich (KP oraz KPRM nie były przedmiotem badań w tym obszarze) na wszystkie zadane pytania odpowiedziało mniej niż jedna piąta jednostek administracji publicznej, podczas gdy odpowiedzi takich udzieliła przeszło połowa urzędów miast. „Co więcej, w większości wypadków wnioskujący spotkali się z pytaniem do czego potrzebne im są żądane informacje. Takie pytanie padło w przypadku 76% ministerstw, 63% urzędów marszałkowskich i 52% urzędów miast.”¹⁰ Świadczy to o powszechnym łamaniu art. 2, ust.1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, który stwierdza, iż „od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego”. Żądanie takie znacznie częściej padało w przypadku instytucji szczebla centralnego i urzędów marszałkowskich niż urzędów miast. Żądanie takie nie pojawiło się ani razu w odpowiedziach na wnioski pisemne, co może świadczyć o tym, że jego treść nie jest obca pracownikom badanych instytucji. Może to również wynikać z obawy urzędników, że ustne, czyli nieudokumentowane, udzielenie odpowiedzi na wniosek może pociągnąć za sobą jakieś negatywne konsekwencje. Ta obawa jest znacznie silniejsza niż nakaz wynikający z przepisu prawa.

W urzędach panuje kultura biurokratyczna oparta na piśmie, co pokazują niskie wskaźniki odpowiedzi na zapytania ustne. Pytania urzędników o to, kim jest pytający i po co potrzebne są żądane informacje świadczy o postawie podejrzliwości w stosunku do wnioskującego.

⁹ „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”, op. cit.

¹⁰ Ibidem.

Na podstawie stworzonego w badaniu Rankingu Przejrzystości¹¹ badanych urzędów można stwierdzić, że urzędy miast działają w sposób bardziej jawny i w szerszym zakresie przestrzegają przepisów o dostępie do informacji publicznej niż pozostałe kategorie organów władzy (czyli instytucje szczebla państwowego oraz urzędy marszałkowskie). Poza tym badając związek pomiędzy zawartością BIP-ów urzędów, a sposobem udzielania przez nie odpowiedzi na wnioski pisemne uzyskano wynik, który pokazuje, iż większość organów władzy nie prowadzi spójnej polityki, jeśli chodzi o dostęp do informacji publicznej. „Widać, iż kierownictwa tych urzędów nie stworzyły jednolitych reguł, gwarantujących, że urząd będzie działał przejrzysto, bez względu na formę udzielania informacji.”¹²

Dostęp i zgoda na przetwarzanie danych publicznych

Obraz wyłaniający się z przeprowadzonych badań¹³ wskazuje, że stan wiedzy administracji publicznej w zakresie ponownego wykorzystywania i sposobu jej użycia w praktyce stosowania prawa jest na bardzo niskim poziomie, zarówno w instytucjach szczebla centralnego, jak i jednostkach samorządu terytorialnego. Prezentują one istotny deficyt braku znajomości problematyki ponownego wykorzystywania i umiejętności praktycznych w stosowaniu rozdziału 2a ustawy o dostępie do informacji publicznej w administracji publicznej. Aż 97% uczestniczących w badaniu podmiotów nie potrafiło zakwalifikować wniosku o ponowne wykorzystywanie w sposób prawidłowy w oparciu o treść zapytania. „Ocena merytoryczna udzielonych odpowiedzi wskazuje zaś, że zaistniałe nieprawidłowości nie były podyktowane niechęcią do udostępnienia informacji, gdyż większość podmiotów odpowiedzi udzieliła. Informacja została podmiotom udostępniona, ale ważnym elementem ponownego wykorzystywania jest nie tylko dostarczenie informacji lecz także zgoda podmiotu publicznego na ponowne jej wykorzystywanie.”¹⁴

Niski poziom wiedzy merytorycznej wynika także z badania w zakresie wniosków ustnych. Tylko 42% biorących udział w badaniu instytucji udzieliło jakiegokolwiek merytorycznej odpowiedzi dotyczącej zasad ponownego wykorzystywania (zakres udzielonej informacji był różny). Z kolei w 58% podmiotów pytający nie uzyskał żadnych informacji na temat tego, w jakiej formie i na jakich zasadach może realizować prawo do ponownego wykorzystywania. Na brak wiedzy wskazują także wyniki dotyczące treści zawartych w Biuletynie Informacji Publicznej. W ponad połowie badanych BIP-ów nie było żadnych informacji dotyczących danych do ponownego wykorzystania.

Podsumowanie

---

¹¹ Ranking powstał na podstawie zsumowanej oceny BIP i udzielanie odpowiedzi na wnioski pisemne oraz wyciągnięcia z niej średniej, ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ Szczegółowy opis metodologiczny badań został przedstawiony w raporcie „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”, w rozdziale IV, op. cit.

¹⁴ Ibidem.

Podstawowym wnioskiem płynącym z wyżej omówionych badań jest powszechne łamanie prawa do informacji publicznej. Dotyczy to w szczególności instytucji szczebla centralnego i urzędów marszałkowskich i odnosi się przede wszystkim do udzielania informacji na wniosek ustny oraz zamieszczania jej w BIP. Informacje te są udzielane w zakresie minimalnym.

Podstawową przyczyną nieprzestrzegania prawa o dostępie do informacji publicznej jest ogólnie niska jakość rządzenia, która charakteryzuje się m.in. małą przejrzystością funkcjonowania instytucji publicznych w Polsce. Autorzy raportu „Jawność, transparentność, partycypacja – czyli w jaki sposób realizowane jest w Polsce prawo do informacji publicznej?”¹⁵ identyfikują następujące przyczyny ograniczenia jawności funkcjonowania instytucji publicznych:

- Brak sankcji za łamanie prawa

Za nie zamieszczanie wymaganych przez prawo informacji publicznych w BIP nie grozi żadna kara. Podobnie rzecz wygląda, jeśli chodzi o udzielanie informacji ustnych. Urzędnicy bardziej szanują wnioski pisemne m.in. dlatego, że istnieje droga prawna, przetarta licznymi orzeczeniami sądów administracyjnych, pozwalająca na odwołanie się od odmowy udzielenia informacji, na końcu której za nie przestrzeganie prawa czekają sankcje. Ważne są również sankcje pozaprawne, w postaci potencjalnej możliwości napiętnowania osób nie chcących udzielić informacji publicznych w mediach.

- Niechęć do poddania się kontroli społecznej

W Polsce nie rozpowszechniona jest jeszcze kultura skuteczności i efektywności usług publicznych. Urzędy w większości przypadków działają „same dla siebie”, a nie spełniają służebnej misji, do której zostały powołane. Stąd rzadko upubliczniają informacje, które pozwalają wnioskować o sprawności ich działania oraz o sposobie wydatkowania pieniędzy. Przykładem są informacje nt. wyników kontroli wewnętrznych, zewnętrznych i audytu oraz ustaleń komisji rewizyjnych (JST) i danych obrazujących majątek publiczny (instytucje szczebla centralnego). Kryje się za tym obawa nagłośnienia niewygodnych informacji i potencjalnych nieprzyjemności, które mogą wyniknąć z tego tytułu dla kadry zarządzającej.

- Zła organizacyjna pracy

Udostępnianie informacji wiąże się z dodatkowymi obowiązkami dołożonymi do „normalnego” zakresu obowiązków, najczęściej bez dodatkowej gratyfikacji. Stąd we wszystkich państwach, w których obowiązują przepisy o dostępie do informacji publicznej, urzędnicy niechętnie wypełniają związane z tym czynności. Nie wiele szczególnie małych jednostek administracji samorządowej jest w stanie zapewnić dodatkowe zasoby do spełniania zadań wynikających z ustawy o dostępie do informacji publicznej. „W sytuacji niedostatku

---

¹⁵ Ibidem.

zasobów bardzo dużej wagi nabiera dobre zarządzanie i organizacja pracy, oparta o wysokiej klasy narzędzia informatyczne, pozwalające na uporządkowanie dokumentów oraz ich łatwe gromadzenie, wyszukiwanie i przenoszenie. Tymczasem w wielu polskich urzędach występują istotne deficyty w tym zakresie.”¹⁶

- Nieznajomość prawa

U źródeł niepełnej realizacji prawa do informacji publicznej leży również nieznajomość i nieumiejętność interpretacji niektórych przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej. Większość urzędów w minimalnym zakresie realizuje wynikające z niej obowiązki (np. umieszczając minimalny zakres informacji w Biuletynie Informacji Publicznej), ale najwięcej problemów dostarcza realizacja art. 23 h ustawy o dostępie do informacji publicznej regulującego udostępniania informacji do ponownego wykorzystania.

---

¹⁶ Ibidem.

Formy współpracy instytucji publicznych z obywatelami w kontekście udostępniania informacji publicznej

Istnieją różne możliwości udostępniania informacji publicznej. Niektóre z nich są wprost wpisane w ustawę o udostępnianie informacji publicznej jako obowiązkowe, a inne są wynikiem usprawnienia i rozwoju systemu przekazywania informacji. Bez względu na formę współpracy każda instytucja zobowiązana do udostępniania informacji publicznej powinna spełniać minimalne kryteria, aby uznać, że informacja publiczna jest właściwie udostępniana. Są to:

1. jawność, czyli udostępnianie przez instytucję danych (nawet w ograniczonym zakresie) na stronie internetowej,
2. solidność i kompletność, czyli zgodność przekazanych danych z przesłanym zapytaniem (pod względem merytorycznym, formatu danych, poziomu agregacji itp.),
3. terminowość, czyli czas oczekiwania na odpowiedź,
4. gotowość współpracy, czyli łatwość kontaktu, wyjaśnienia ewentualnych niejasności, doprecyzowania zakresu danych z osobą odpowiedzialną za ich przygotowanie.

Te kryteria są podstawowymi założeniami do Model współpracy, który opiera się na przedstawieniu obowiązkowych i nieobowiązkowych form współpracy. Każda instytucja biorąc pod uwagę własne możliwości organizacyjne, finansowe, techniczne i kadrowe może do form obowiązkowych dobrać formy nieobowiązkowe.

Schemat 3. Formy współpracy instytucji publicznych z obywatelami w udostępnianiu informacji publicznej

Formy obowiązkowe

Biuletyn Informacji Publicznej

Pisemny wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Ustny wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Wniosek o udostępnienie informacji publicznych do ponownego wykorzystania

Wstęp na posiedzenie kolegialnych organów władzy publicznej

Centralne Repozytorium Informacji Publicznej

Formy fakultatywne

Wyłożenie/wywieszenie informacji

Komórka w instytucji zajmująca się udostępnianiem informacji publicznej

Rejestr wniosków o udostępnienie informacji publicznej

Rejestr umów/wydatków

Konsultacje społeczne

Udostępnianie wyników badań prowadzonych na zlecenie instytucji publicznej

Poniżej opisane zostały poszczególne formy współpracy wraz z ich mocnymi i słabymi stronami, a także propozycjami usprawnień i rozwoju.

Obowiązkowe formy udostępniania informacji publicznej

Biuletyn Informacji Publicznej

Silne strony:

- Miejsce, do którego można odsyłać osoby, które chcą uzyskać podstawowe informacje;
- Dobrze przygotowany biuletyn ogranicza liczbę wniosków o udostępnienie informacji publicznej;

Słabe strony:

- Konieczność stałego aktualizowania informacji;
- Obowiązek umieszczania wielu informacji, co utrudnia przejrzystość biuletynu;
- Ograniczanie roli BIP poprzez przepisy prawne (np. prawo zamówień publicznych) nieprecyzujących, że dane informacje mają być umieszczone w BIP;

Propozycje usprawnień:

- standaryzacja sposobu zamieszczania informacji w BIP – określenie modelowego zasobu minimalnego zakresu informacji;
- opracowanie materiału szkoleniowego zawierającego interpretację przepisów związanych z dostępem do informacji publicznej oraz instrukcję określającą sposób wykonywania prawa do informacji publicznej i udostępnienie go wszystkim pracownikom urzędu;
- proces integracji stron BIP (co najmniej w administracji rządowej) w postaci jednolitego serwisu, utworzonego z zachowaniem zasad webaccessibility, uzupełnianego informacjami publicznymi przez podmioty zobowiązane, z możliwością przeszukiwania przez użytkownika, według różnych kryteriów, zgromadzonych zasobów informacyjnych, jak również maszynowego odczytu informacji.
- ustanowienie organu ds. informacji publicznej, którego zadaniem będzie kontrola wykonywania obowiązków dotyczących BIP, który będzie wspomagany przez oprogramowanie monitorujące uzupełnianie i uaktualnianie informacji w bazie danych, a w sytuacji wad – generujące raporty i wezwania do kontrolowanych.

Pisemny wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Silne strony:

- Obywatele mają możliwość uzyskania informacji niedostępnych na stronach urzędu;
- Możliwość określenia jakich informacji brakuje na stronach internetowych lub w BIP;

Słabe strony:

- Konieczność odpowiadania na coraz większą liczbę wniosków;
- Powtarzalność wniosków;
- Nieprecyzyjność wniosków;

Propozycje usprawnień:

- Wprowadzenie elektronicznych formularzy o udostępnienie informacji publicznej;
- Tworzenie rejestrów wniosków o udostępnienie informacji publicznych wraz z udzielonymi odpowiedziami na te wnioski;
- Wykonanie analizy otrzymywanych wniosków, pod kątem tematu, którego dotyczą oraz podmiotów, które je składają, co pomoże określić obszary, które szczególnie

interesują wnioskodawców; część tych informacji należy opublikować w odpowiednich zakładkach BIP. W przypadku pozostałych, można opracować standardowe odpowiedzi, z których powinni korzystać wszyscy urzędnicy, którzy są obarczani odpowiadaniem na wnioski w danym zakresie.

- W przypadku, gdy wniosek jest sformułowany zbyt ogólnie lub niejednoznacznie wyznaczony pracownik powinien pełnić rolę pomocniczą, podając informacje, które będą przydatne do uzupełnienia wniosku, w tym o posiadanych informacjach publicznych oraz o sposobach ich udostępniania.

Ustny wniosek o udostępnienie informacji publicznych

Silne strony:

- Odformalizowanie procesu wnioskowania;

Słabe strony:

- Brak znajomości „procedur postępowania” w odniesieniu do wniosków złożonych ustnie;
- Brak możliwości skontrolowania na ile urzędnicy przyjmują i rozpatrują wnioski ustne.

Propozycje usprawnień:

- Stworzenie wytycznych dla urzędników w jaki sposób mają „rejestrować” ustne wnioski o udostępnienie informacji publicznej.
- Uwrażliwianie urzędników na potrzebę odformalizowania procedury udostępniania informacji publicznej.

Centralne Repozytorium Informacji Publicznej

Silne strony:

- W jednym miejscu można wyszukać dane, które są rozproszone w różnych miejscach (np. GUS, dane Ministerstw),
- Można sugerować jakich danych

Słabe strony:

- Konieczność cyklicznego wprowadzania danych;
- Nadal są to dane, które są oddzielnymi zbiorami danych, których nie można ze sobą łączyć.

<p>brakuje, o jakie dane powinno być rozszerzane repozytorium;</p> <ul style="list-style-type: none"> • System ten pozwala organom państwowym i samorządowym na tworzenie jednolitych serwisów informacji publicznej i umożliwia przeszukiwania ich według tych samych kryteriów przedmiotowych i podmiotowych. • Zbiory danych można przeszukiwać wedle kategorii, dostawcy danych, po słowach kluczowych, a także wpisując frazę w wyszukiwarce. Wyniki wyszukiwania można dodatkowo filtrować, aby dotrzeć do interesujących danych. • Zaawansowani użytkownicy (np. twórcy aplikacji, programiści) mogą skorzystać z interfejsu programistycznego (API), którego specyfikacja dostępna jest pod adresem (http://docs.ckan.org/en/ckan-2.3/api/index.html). • Do korzystania z serwisu nie jest wymagana rejestracja. Aby uzyskać dodatkowe funkcjonalności, w tym możliwość tworzenia własnych zestawień danych i wygodnego śledzenia aktualizacji danych, należy założyć konto w serwisie.	
<p>Propozycje usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze „zbioru danych” powinna zostać stworzona „baza danych”, którą można przeszukiwać według różnych kategorii oraz wykonywać własne zestawienia i	

<p>obliczenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dane powinny być wprowadzane automatycznie, czyli wprowadzając dane w jednym miejscu są one „zaciągane” do CRIP.	
Wniosek o udostępnienie informacji publicznych do ponownego wykorzystania	
<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak obowiązku uzasadnienia jak będą wykorzystywane dane; • Dzięki ponownemu wykorzystywaniu powstają produkty i usługi, których nie dostarcza administracja publiczna.	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problem z rozróżnieniem wniosków o udostępnienie informacji publicznej oraz o ponowne wykorzystywanie informacji. • Konieczność angażowania pracowników do robienia zestawień na potrzeby wnioskodawców, bez wiedzy czy rzeczywiście te zestawienia zostały wykorzystane.
<p>Propozycje usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń dla urzędników administracji publicznej w zakresie prawa do ponownego wykorzystywania informacji publicznej. • organizowanie akcji popularyzujących znaczenie ponownego wykorzystywania danych zbieranych przez urzędy dla gospodarki i wszystkich obywateli. • Organizowanie konkursów dla obywateli na opracowanie aplikacji, pomysłów na biznes, które wykorzystywałyby dane publiczne.	
Wstęp na posiedzenie kolegialnych organów władzy publicznej, pochodzących z powszechnych wyborów i udostępniania materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia	
<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Możliwość uczestniczenia obywateli w posiedzeniach oraz zgłaszania własnych wniosków, pytań.	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konieczność zapewnienia miejsca dla obywateli uczestniczących w obradach.

<ul style="list-style-type: none"> • Poczucie większej kontroli społecznej nad sprawowaną władzą.	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy techniczne oraz konieczność obsługi technicznej przy transmitowaniu lub nagrywaniu obrad ciał kolegialnych.
<p>Propozycje usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie kanałów mediów społecznościowych (np. You Tube lub Vimeo) do udostępniania nagrań z posiedzeń obrad. • Wykorzystanie oprogramowania do organizowania spotkań, webinarów on-line, które umożliwiają aktywny udział obywateli w posiedzeniu poprzez zadawanie pytań na czacie.	

Fakultatywne formy współpracy

Wyłożenie i/ lub wywieszenie informacji

<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Możliwość przejrzania wielostronicowych dokumentów lub planów; • Możliwość uzyskania podstawowych informacji przez osoby nie posiadające dostępu do komputera lub internetu;	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak sprecyzowanych rodzajów informacji, które mają być wyłożone bądź wywieszane w urzędzie; • Drukowanie materiałów, które mogą być nieużyteczne dla odbiorców; • Konieczność aktualizacji wykładanych dokumentów; • Wygospodarowanie miejsca na tablicę, stół, gdzie wykładane lub wywieszane są dokumenty.
<p>Propozycja usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Każda jednostka powinna określić jakie dokumenty są wywieszane i gdzie są one umieszczone;	

- Zapewnienie dostępu do informacji wywieszanych poza godzinami pracy urzędu;

Stworzenie komórki (w małych urzędach – jednoosobowej) zajmującej się udostępnianiem informacji publicznej

Silne strony:

- Ograniczenie obciążenia kilkunastu lub kilkudziesięciu pracowników, w których zakresie obowiązków leżałoby m.in. zajmowanie się udostępnianiem informacji publicznej;
- Skupienie odpowiedzialności za wykonywanie obowiązku udostępniania informacji publicznej na kilku specjalistach;

Słabe strony:

- Konieczność zapewnienia środków na „dodatkowe” etaty lub reorganizacja pracy w urzędzie.

Propozycje usprawnień:

- Stworzenie lub zakup odpowiednich narzędzi informatycznych usprawniających udzielanie informacji publicznej oraz jej przetwarzanie (np. tworzenie baz danych, rejestrów);
- Stworzenie jasnych instrukcji dla pracowników dotyczących sposobu obróbki danych przeznaczonych do upublicznienia.

Rejestry wniosków o udostępnienie informacji publicznej on-line

Silne strony:

- Możliwość korzystania z informacji już raz zebranych i opisanych;
- Mniejsza liczba wniosków o udostępnienie podobnych informacji;
- Pokazanie liczby wniosków o udostępnienie informacji publicznej.

Słabe strony:

- Konieczność bieżącego aktualizowania rejestru, wpisywania wszystkich wniosków;

Propozycje usprawnień:

- Informatyzacja systemu obiegu dokumentów, a także tworzenie baz danych, które są zbierane przez urząd;
- Stworzenie możliwości przeszukiwania rejestru pod względem interesującej nas frazy, obszaru.
- Zaprojektowanie (lub przeprojektowanie) rejestru z jego przyszłymi użytkownikami oraz z wykorzystaniem zasad User Experience.

Rejestry umów/wydatków (on-line)

Silne strony:

- Mniejsza liczba wniosków o udostępnienie informacji na temat wydatków i umów;
- Duża przejrzystość działania urzędu;
- Urzędnicy wydają publiczne pieniądze z poczuciem, że wszyscy będą wiedzieli na co je wydają;

Słabe strony:

- Konieczność bieżącego aktualizowania rejestru, wpisywania wszystkich wydatków i umów;

Propozycje usprawnień:

- Informatyzacja systemu obiegu dokumentów, tak aby rejestr powstawał automatycznie;
- Stworzenie możliwości przeszukiwania rejestru pod względem daty, podmiotu, rodzaju umowy, wydatków, kwoty wydatków itp.
- Zaprojektowanie (lub przeprojektowanie) rejestru z jego przyszłymi użytkownikami oraz z wykorzystaniem zasad User Experience.

Prowadzenie konsultacji społecznych (w zakresie stanowienia aktów prawnych oraz rozwiązań usprawniających udostępnianie informacji publicznych)

Silne strony:

Słabe strony:

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość zweryfikowania pomysłów i założeń proponowanych rozwiązań; • Wspólne wypracowanie rozwiązań z obywatelami, wśród których są specjaliści z różnych dziedzin; • Uspołecznianie procesu zarządzania w instytucji publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Trudność w zorganizowaniu całego procesu konsultacji; • Konflikty pojawiające się podczas pracy zespołowej;
<p>Propozycje usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aby odpolitycznić proces konsultacji można zlecić jego koordynację jednostce zewnętrznej (osoba prywatna, firma, jednostka naukowo-badawcza); • Zlecenie badań potrzeb osób, które będą korzystały z projektowanych rozwiązań; • Prowadzenie procesu konsultacji metodami warsztatowymi (np. z wykorzystaniem metodyki Design Thinking);	
<p>Udostępnianie wyników badań prowadzonych na zlecenie jednostki administracji publicznej</p>	
<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udostępnianie wyników badań służy lepszemu wykorzystaniu, jak i poważniejszej dyskusji nad jakością badań ewaluacyjnych i strategicznych w Polsce; • Większa staranność przygotowania raportów i baz danych w przypadku jeśli będą one upubliczniane;	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mała przejrzystość stron internetowych, na których udostępniane są wyniki badań (przy dużej liczbie badań); • Możliwość „odkrycia” przez innych, że prowadzone przez jednostkę działania nie przynoszą oczekiwanych rezultatów;
<p>Propozycje usprawnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyniki badań powinny być przedstawiane nie tylko jako raport, ale też jako dane w postaci zagregowanej (baza danych – minimalna forma XLS).	

- Wypracowanie i wdrożenie wspólnego dla całej administracji standardu opisu i udostępniania danych stanowiących produkt takich badań.
- Raporty mogłyby być udostępniane nie tylko poprzez witryny internetowe poszczególnych jednostek – dysponentów wyników badań, lecz także za pośrednictwem stworzonego w tym celu repozytorium (np. CRIP).

Poniżej w Katalogu dobrych praktyk podano konkretne przykłady rozwiązań zastosowanych przez różne instytucje, które pokazują, że po mimo trudności można wprowadzić i ulepszać różne formy udostępniania informacji publicznej.

Katalog dobrych praktyk z zakresu współpracy pomiędzy urzędnikami a społeczeństwem w kontekście dostępu do informacji publicznej

Poniżej zaprezentowane są przykłady dobrych praktyk w zakresie współpracy pomiędzy urzędnikami a społeczeństwem w kontekście dostępu do informacji publicznej. Zaznaczam, że nie są to przykłady wzorcowe, które nie mają wad i które można z powodzeniem zastosować w każdej gminie. Niemniej są to przykłady, z których można brać przykład wprowadzając usprawnienia oraz dostosowując je do realiów danej gminy lub innego urzędu. Katalog obejmuje przykłady rozwiązań dotyczących danych udostępnianych przez urzędy, ale również przykłady na to, w jaki sposób można wykorzystywać te dane w biznesie oraz inicjatywach społecznych. Na koniec przedstawione zostały przykłady zagraniczne.

ROZWIĄZANIA STOSOWANE PRZEZ URZĘDY MIAST I GMIN

Przejrzysty biuletyn informacji publicznej

Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Wrocław ma bardzo przejrzysty układ podstawowych danych. Ułatwia to odszukiwanie potrzebnych informacji. Biuletyn Informacji Publicznej jest podzielony na podstrony: urząd miejski, prezydent, rada miejska, o Wrocławiu, jednostki organizacyjne, miejskie osiedla. W ramach tych podstron są dalsze informacje o przejrzystym układzie, np. na podstronie Rada Miejska znajdują się następujące zakładki:

- informacje o obecnej radzie tj. prezydium rady, skład rady, sesje rady, komisje rady, interpelacje i zapytania radnych, dyżury radnych;
- kadencja (2010-2014);
- kadencja (2006-2010);
- Młodzieżowa Rada Miasta;
- Oświadczenia majątkowe radnych;
- Uchwały Rady Miejskiej;

Poza tym w Biuletynie jest wyszukiwarka aktów prawnych wydawanych przez Radę Miejską oraz zarządzenia Prezydenta. Dokumenty te można wyszukiwać według rodzaju aktu prawnego, numeru aktu prawnego, tytułu i treści, a także dat podjęcia uchwały, wejścia w życie. Jest też instrukcja wyszukiwania. Dokumenty są udostępniane w pdf. Również oświadczenia majątkowe można wyszukiwać według grup (np. radni, pracownicy Urzędu Miejskiego, dyrektorzy szkół i placówek itp.), a także według nazwisk.

Źródło: <http://bip.um.wroc.pl/contents/content/2/3>

Elektroniczny formularz wniosku o udostępnienie informacji publicznej

Dość częstą praktyką w urzędach gmin i miast jest zamieszczanie wzoru wniosku o udostępnienie informacji publicznej, natomiast dobrą praktyką jest umożliwienie złożenia wniosku poprzez formularz elektroniczny. Wniosek elektroniczny upraszcza procedurę składania wniosku, gdyż nie trzeba pisać pism i przysyłać ich pocztą. Poniżej znajduje się elektroniczny wniosek, który można znaleźć na stronie BIP Urzędu Miasta Wrocław.

Informowanie o możliwości i trybie dostępu do informacji publicznych

W wielu BIP-ach znajdują się informacje w jaki sposób należy składać wnioski, aby uzyskać informację publiczną. Jednym z przykładów jest Urząd Miasta w Rudzie Śląskiej. W tym

przypadku szczególną uwagę zwraca podanie danych kontaktowych do konkretnej osoby, która może „udzielić dodatkowych informacji oraz pomóc”. Jest to rozwiązanie bardzo rzadkie, gdyż w większości przypadków nie ma informacji do konkretnej osoby, która mogłaby „pomóc” w złożeniu wniosku.

Postępowanie z wnioskiem o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej

Zgodnie z zapisami art.23g cytowanej wyżej ustawy, wniosek o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej (wymagany formularz dostępny poniżej) rozpatrywany jest w terminie do 20 dni. W sprawach szczególnie skomplikowanych można przedłużyć załatwienie sprawy o kolejne 20 dni, po ówczesnym zawiadomieniu o tym fakcie wnioskodawcy.

W terminie określonym powyżej Urząd Miasta Ruda Śląska:

- przekazuje informacje publiczne w celu ponownego wykorzystywania bez ograniczenia warunkami, a w przypadku posiadania informacji publicznych przez wnioskodawcę zawiadamia o braku ograniczenia warunkami ponownego wykorzystywania informacji publicznej,
- przedstawia wnioskodawcy ofertę zawierającą warunki ponownego wykorzystywania informacji publicznej, a także wysokość opłat za ponowne wykorzystywanie informacji publicznej,
- odmawia ponownego wykorzystywania informacji publicznej.

W przypadku przedstawienia oferty (pkt.b.) wnioskodawca może w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania, złożyć sprzeciw z powodu naruszenia przepisów ustawy. Urząd Miasta Ruda Śląska rozstrzyga wtedy w drodze decyzji, o warunkach ponownego wykorzystywania informacji publicznej lub o wysokości opłat. Od decyzji tej a także od decyzji o odmowie do ponownego wykorzystywania informacji publicznej (pkt.c.) wnioskodawca może odwołać się w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Odwołanie wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach za pośrednictwem Prezydenta Miasta Ruda Śląska.

Dodatkowych informacji i pomocy udziela:
Bartosz Pilny – tel. 322-449-000 do 010 wew. 1372

[Powrót](#)

Załączniki

Źródło: <http://www.rudaslaska.bip.info.pl/dokument.php?iddok=34208&idmp=2036&r=r>

Rejestr wniosków o udostępnienie informacji publicznej

Coraz więcej urzędów miast tworzy rejestry wniosków o udostępnienie informacji publicznej. Są to różnego rodzaju bazy wniosków, które wpłynęły do urzędu z zapytaniem o informację publiczną wraz z odpowiedzią na to zapytanie. Jest to dobra praktyka, gdyż umożliwia udostępnienie danych szerszej grupie odbiorców niż sami wnioskodawcy. Ułatwia również pracę samym urzędnikom, ponieważ nie muszą odpowiadać kilka razy na te same wnioski, gdyż mogą odesłać do upublicznionej odpowiedzi.

Przykład Urzędu Miasta w Gdańsku pokazuje, że dane te można udostępnić w formie tabelarycznej ze wskazaniem daty wpływu wniosku, terminu odpowiedzi oraz krótkiego opisu przedmiotu wniosku, formy odpowiedzi (np. email). Treść wniosku oraz treść odpowiedzi jest udostępniona w pliku pdf. Dane te można również pobrać w pliku XML.

Urząd Miejski w Gdańsku

Publikacja wniosków o udostępnienie informacji publicznej

Wnioski o udostępnienie informacji publicznej wprowadzane są do rejestru niezwłocznie po ich wpływnięciu do urzędu, natomiast informacje dotyczące realizacji wniosków umieszczane są w ciągu 7 dni od daty udzielenia odpowiedzi. W przypadku dostrzeżenia braku w rejestrze wniosku pomimo upływu 7 dni od daty wpływu do urzędu, prosimy o przekazanie informacji na adres wom@gdansk.gda.pl

Wyszukaj (przedmiot wniosku)

Ilość wniosków = 388

numer	data wpływu	przedmiot wniosku	wniosek	wydział prowadzący	termin wyznaczony	data odpowiedzi	odpowiedź	forma odpowiedzi	uwagi
273805	2015-10-27	informacja nt prześwietu pod mostami i głębokości rzek.	pobierz (138 kB)	Wydział Środowiska	2015-11-10 (14 dn)	2015-11-04	pobierz (195 kB)	e-mail	
275169	2015-10-26	Realizacja zadań związanych z gospodarką odpadami komunalnymi	pobierz (309 kB)	Zarząd Dróg i Zieleni	2015-11-09 (14 dn)	w trakcie			
270953	2015-10-23	Prośba o udostępnienie umowy dotyczącej promocji Gdańska na kanale społecznościowym na oficjalnym Fan Page Kayah.	pobierz (153 kB)	Wydział Promocji, Informacji i Komunikacji Społecznej	2015-11-06 (14 dn)	2015-11-05		e-mail	
270822	2015-10-22	dotyczy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji polegającej na wzniesieniu koła widokowego nad Motławą na Wyspie Spichrzów	pobierz (346 kB)	Wydział Środowiska	2015-11-05 (14 dn)	2015-10-28	pobierz (120 kB)	e-mail	
269272	2015-10-21	zapytanie dot. liczby klubów sportowych, klubów uczniowskich klubów sportowych oraz stowarzyszeń.	pobierz (143 kB)	Biuro Prezidenta ds. Sportu	2015-11-04 (14 dn)	2015-10-04	pobierz (85 kB)	e-mail	

Źródło: <http://www.gdansk.pl/bip/raporty-publicacje?archiwum=rw>

Rejestry umów lub wydatków

Informacje o zawartych umowach lub o wszystkich wydatkach urzędów są jedną z bardziej pożądaných przez obywateli informacją. Dobrym przykładem takiego zestawienia jest Urząd Miasta w Gdańsku, gdyż w tabeli podane są: rodzaj umowy, jej numer, data zawarcia, data obowiązywania, kwota, kontrahent, krótki opis przedmiotu umowy oraz wydział urzędu podpisującego umowę. Nie jest to tylko wykaz umów, ale rejestr wydatków, czyli umieszczone są wszystkie nawet najmniejsze wydatki Urzędu zgodnie z zasadą, że każda faktura jest umową. Baza jest dostępna również w formacie XLM, czyli można samemu zrobić sobie bazę danych. Niestety na stronie nie ma możliwości wyszukiwania np. wydatków od określonej wysokości, czy wydatków konkretnego wydziału.

Informacje	Data zawarcia	Obow. od dnia	Obow. do dnia	Porosione wydatki	Kontrahent	Wydział / Przedmiot umowy
Zastrzeżona N/A Numer umowy: RWB-WP5427/WP/PCS/1514U-W.BIEZ./2015 Rodzaj umowy: ZLECENIE/ZAMÓWIENIE Tryb zawarcia: ZAMÓWIENIE Z WOLNEJ RĘKĄ	2015-10-15	2015-10-15	2015-10-30	83,14 zł	VICTORIA-SPORT SP.Z O.O. SPÓŁKA KOMANDYTOWA	WYDZIAŁ PROMOCJI, INFORMACJI I KOMU puchar dla wędkarzy od prezydenta miasta
Zastrzeżona N/A Numer umowy: RWB-WP5428/WP/PCS/1513U-W.BIEZ./2015 Rodzaj umowy: ZLECENIE/ZAMÓWIENIE Tryb zawarcia: ZAMÓWIENIE Z WOLNEJ RĘKĄ	2015-10-16	2015-10-16	2015-10-17	1230 zł	TOMASZ MAREK STAGE SERVICE	WYDZIAŁ PROMOCJI, INFORMACJI I KOMU zaproszenie do konferencji prasowej PMD
Zastrzeżona N/A Numer umowy: RWB-WP5422/WP/50/1U-W.BIEZ./2015 Rodzaj umowy: ZLECENIE/ZAMÓWIENIE Tryb zawarcia: ZWYKŁY	2015-11-03	2015-11-03	2015-11-03	12 zł	SĄD REJONOWY GDAŃSK- PÓŁNOC VI WYDZIAŁ GOSPODARCZY	WYDZIAŁ FINANSOWY opłata sądowa za wniosek o wydanie prawomocnego postanowienia o ukłóceniu postępowania upadłościowego sygn. akt.VI/05p/00 (swobod sp. z o.o.)
Zastrzeżona N/A Numer umowy: RWB-WP5451/WP/49/1U-W.BIEZ./2015 Rodzaj umowy: ZLECENIE/ZAMÓWIENIE Tryb zawarcia: ZWYKŁY	2015-11-03	2015-11-03	2015-11-03	12 zł	SĄD REJONOWY GDAŃSK- PÓŁNOC VI WYDZIAŁ GOSPODARCZY	WYDZIAŁ FINANSOWY opłata sądowa za wniosek o wydanie prawomocnego postanowienia o ukłóceniu postępowania upadłościowego sygn. akt.VI U 11205 (MAZA Sp. z o.o.)

Źródło: <http://www.gdansk.pl/urząd/dane?umowy=tak>

Urząd Miasta Stołecznego Warszawy daje możliwość wyszukiwania podpisanych przez urzędników umów według wydziałów, biur, jednostek. Niestety nie ma możliwości przetransportowania danych przynajmniej do Exela.

Transmitowanie obrad rady gminy

Duże miasta takie jak Warszawa, Wrocław, Łódź, Toruń, Poznań, Katowice, Sosnowiec, ale też mniejsze takie jak Cieszyn, Wolsztyn transmitują obrady rady miasta przez kanały dostępne w internecie. Niektóre miasta nagrywają obrady rady i potem umieszczają nagrania na popularnych kanałach tj. YouTube lub transmitują obrady na żywo. Jest to realizacja prawa do dostępu do obrad reprezentantów społeczności. Transmitowanie obrad rady w obecnych czasach wydaje się być już standardem minimum, natomiast innowacją w tym zakresie będzie możliwość zdalnego uczestniczenia w tych obradach za pomocą nowoczesnych technologii komunikacyjnych.

Kompleksowe podejście do upublicznienia informacji publicznych

Program „Otwarty Gdańsk” Urzędu Miasta w Gdańsku Polityka jest dobrą praktyką w kompleksowym podejściu do otwartości jako procesu, który polega na udostępnianiu obywatelom danych gromadzonych przez miasto i używaniu nowych technologii do wspierania przejrzystego rządzenia. Program zakłada stopniowe uwalnianie nowych zbiorów danych publicznych, publikowanych w otwartych i uporządkowanych formatach umożliwiających ich ponownie wykorzystywanie. Celem tego procesu jest stworzenie warunków dla innowacyjnego zastosowania informacji oraz inspirowanie przedsiębiorczości.

Stworzony został specjalnie dedykowany portal, na którym wyjaśniona jest polityka otwartości danych, a także udostępniane są kolejne zbiory danych. Działające już otwarte zbiory to:

- Rejestr wydatków, gdzie są zarejestrowane wszystkie umowy podpisane przez gminę, zawierających takie dane jak; przedmiot umowy, wykonawcę, datę zawarcia, czas trwania oraz poniesione wydatki (opis powyżej).
- Lokalizacja gdańskich hotspotów, czyli adresy oraz koordynaty geograficzne poszczególnych bezpłatnych punktów dostępowych (w formacie CSV).
- Zgłoszenia robót budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę (art. 30a Prawa budowlanego z dnia 7 lipca 1994r.)
- Działki i nieruchomości czekające na zagospodarowanie, czyli mapa Gdańska, na której oznaczone zostały działki, które czekają na docelowe zagospodarowanie. Każda z działek oznaczona została w taki sposób, aby można było dowiedzieć się czyją jest własnością oraz jakie przeznaczenie przewiduje Miejscowy Plan Zagospodarowania. Celem mapy jest przekazywanie informacji mieszkańcom Gdańska, którzy interesują się stanem najbliższego otoczenia, potencjalnym inwestorom oraz odwiedzającym.
- Namiary na gdańskie boiska i animatorów sportu zestawienie namiarów kontaktowych do szkół i animatorów sportu (w formacie xls i ods).
- Informacje z miejskich „kolejkomatów” umieszczonych w Zespołach Obsługi Mieszkańców (gdzie mieszkańcy zgłaszają się w sprawach meldunków, dowodów osobistych, praw jazdy, rejestracji pojazdów czy działalności gospodarczej) oraz Urzędu Stanu Cywilnego (m.in rejestracja urodzeń, rejestracja małżeństw, odpisy aktów stanu cywilnego). Podgląd ten umożliwi sprawdzenie jaki jest czas oczekiwania do poszczególnych urzędowych „okienek”. Aktualizacja danych – dostępnych w otwartym formacie – dokonuje się w czasie rzeczywistym.
- Gminna ewidencja zabytków – baza danych przedstawia gminną ewidencję zabytków. W bazie znajdują się takie dane, jak opis obiektu, jego dane adresowe oraz numer w rejestrze.
- System Informacji Przestrzennej GIS, czyli zbiór map dostępnych w formie wielu warstw, aktualizowanych na bieżąco. Dane dotyczące punktów zaznaczonych w GIS można pobierać i wykorzystywać poprzez web-serwis.

Źródło: <http://gis.gdansk.pl/>

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne jako jedna z form udostępniania informacji o planowanych działaniach oraz planowanych aktach prawa są prowadzone w sposób mniej lub bardziej efektywny i dający rzeczywisty wpływ na proces legislacyjny. Dobre praktyki w tej kwestii to upowszechnianie informacji o zasadach prawidłowego procesu konsultacji społecznych jak również umożliwianie samym mieszkańcom zgłaszania kwestii, które powinny podlegać konsultacjom.

Jednym z przykładów dobrej praktyki jest uchwalona przez Radę m.st. Warszawy 11 lipca 2013 roku Uchwały w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy. Dzięki tej uchwale mieszkańcy mogą inicjować konsultacje. Zgodnie z uchwałą, w sprawach ogólnomiejskich pomysł musi poprzeć co najmniej 1000 mieszkańców Warszawy posiadającym czynne prawo wyborcze, w sprawach dzielnicowych – 200 osób. Inicjatywa może też wyjść od władz miasta i dzielnic oraz organizacji pozarządowych, młodzieżowych rad i Warszawskiej Rady Pożytku Publicznego i jednostek niższego rzędu, tzn. osiedli lub sołectwa dla konsultacji dzielnicowych.

Poza tym powstała podstrona o konsultacjach społecznych w Warszawie (jako podstrona na stronie urzędu miasta), gdzie oprócz wyjaśnienia zasadności konsultacji, pokazania metod, są również aktualne informacje o prowadzonych konsultacjach. Poza tym umieszczono także spis wniosków o konsultacje społeczne wraz z odpowiedzią na wniosek i bezpośrednim przekierowaniem na stronę, gdzie można uzyskać więcej informacji na temat prowadzonych konsultacji w danej sprawie (na takiej stronie znajdują się informacje o spotkaniach z mieszkańcami, link do ankiety).

The screenshot shows a web browser window displaying the website 'konsultacje.um.warszawa.pl'. The page title is 'Wnioski o konsultacje społeczne'. The main content area features a table with the following data:

TEMAT	WNIOSKODAWCA	DATA ZŁOŻENIA	CO DALEJ?
Przyszłość terenu Osiedla Jazdów treść wniosku	Stowarzyszenie Mieszkańców Domków Fińskich Jazdów	24 września 2013 r.	PRZEJDŹ DO KONSULTACJI
Budowa ul. Czerniakowskiej-bis treść wniosku	Rada Dzielnicy Mokotów m.st. Warszawy	9 września 2014 r.	odpowiedź na wniosek
Nowa lokalizacja Bazaru Trocka treść wniosku	Stowarzyszenie Warszawa Społeczna	26 września 2014 r.	odpowiedź na wniosek
Funkcjonowanie zorganizowanego terenu w składowisku	Stowarzyszenie		odpowiedź

Źródło: <http://konsultacje.um.warszawa.pl/content/wnioski-o-konsultacje-spoeczne>

ROZWIĄZANIA NA POZIOMIE CENTRALNYM

Centralne repozytorium informacji publicznej – www.danepubliczne.gov.pl

DanePubliczne.gov.pl to serwis, który ma za zadanie zgromadzić w jednym miejscu dane o szczególnym znaczeniu dla rozwoju innowacyjności w państwie i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Mają z niego korzystać:

- firmy budujące innowacyjne produkty i usługi;
- obywatele obserwujący działania swojego państwa;
- urzędnicy szukający potrzebnych im danych.

Serwis DanePubliczne.gov.pl jest wynikiem zapisu w Ustawie o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) jako jeden z trybów dostępu i ponownego wykorzystywania informacji publicznej, gdyż realizuje cel Centralnego Repozytorium Danych Publicznych. Dostawcami danych są:

1. organy administracji rządowej;
2. fundusze celowe;

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
4. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
5. Narodowy Fundusz Zdrowia;
6. państwowe instytuty badawcze;
7. państwowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych

Zadaniem dostawców jest udostępnienia danych w serwisie, cykliczna ich aktualizacja oraz dbanie o to, by były dostępne i możliwe do pobrania.

Zbiory danych można przeszukiwać wedle kategorii, dostawcy danych, po słowach kluczowych, a także wpisując frazę w wyszukiwarce. Wyniki wyszukiwania można dodatkowo filtrować, aby dotrzeć do interesujących danych. Zaawansowani użytkownicy (np. twórcy aplikacji, programiści) mogą skorzystać z interfejsu programistycznego (API), którego specyfikacja dostępna jest pod adresem (<http://docs.ckan.org/en/ckan-2.3/api/index.html>).

Do korzystania z serwisu nie jest wymagana rejestracja. Aby uzyskać dodatkowe funkcjonalności, w tym możliwość tworzenia własnych zestawień danych i wygodnego śledzenia aktualizacji danych, należy założyć konto w serwisie.

Dobrą praktyką w tego rodzaju serwisie jest instrukcja dla dostawców danych, w której wskazane jest, aby patrzeć na zbiór danych oczami użytkownika, czyli umieszczać dane tak, aby odpowiadać na potrzeby użytkowników. Pokazane jest też to, na co użytkownicy zwracają szczególną uwagę, że np. wyszukują dane za pomocą fraz. Godne powielania jest również pytanie „Nie znalazłeś zbiorów, których szukałeś? – Zaproponuj nowy zbiór danych”, co umożliwia „współtworzenie” serwisu przez użytkowników.

Bazy danych

Jedną z lepiej prowadzonych baz danych publicznych jest **Krajowy System Informatyczny SIMIK 07-13**, który zapewnia zdolność zbierania i agregacji na wyższych poziomach podstawowych danych dotyczących programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej¹⁷ oraz wspiera bieżący proces zarządzania i monitorowania w zakresie programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Przez cały okres programowania zbierane były dane na temat umów i wysokości dofinansowania we wszystkich Programach Operacyjnych. Baza składa się z „raportów”, które są swoistymi bazami danych, gdyż są umieszczane jako pliki XLS z polami filtrowania np. według Programu Operacyjnego, województwa, gminy, kwoty itp.

Wszystkie aktualne raporty są dostępne na stronie: https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/KSI_raporty.aspx

---

¹⁷ Jest to zgodne z zakresem i formatem wymaganym przez Komisję Europejską na mocy regulacji wspólnotowych na lata 2007-2013 (art. 58 lit. d rozporządzenia ogólnego Rady (WE) nr 1083/2006)

INICJATYWY SPOŁECZNE UPOWSZECHNIAJĄCE DANE PUBLICZNE

Projekt **Moje Państwo** prowadzony przez Fundację E-państwo (www.mojepanstwo.pl)

Fundacja E-państwo jest organizacją strażniczą monitorująca i upowszechniającą dane publiczne. Serwis mojepanstwo.pl jest zestawem aplikacji, umożliwiających przeglądanie wybranych danych. Poprzez upowszechnienie dostępu do tych danych wiele innych organizacji, dziennikarze oraz obywatele mogą kontrolować i wpływać na działania państwa.

- Aplikacja „Moja gmina” umożliwia przegląd działań władz w zakresie: uchwał prawa lokalnego, okresu i kwoty rozstrzygnięć zamówień publicznych, ale również trybu zarejestrowanych organizacji (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, fundacje, stowarzyszenia, spółki jawne itd.).
- Aplikacja „Bank Danych Lokalnych” jest zwizualizowaniem danych umieszczonych na stronach GUS. Są to dane według kategorii prezentowanych przez GUS i aktualne na tyle, na ile są zbierane przez GUS. Jedynym plusem przedstawienia tych danych jest ich przejrzysta wizualizacja.
- Aplikacja „KRS” umożliwia wyszukiwania powiązań pomiędzy firmami, instytucjami i osobami na podstawie wpisów do Krajowego Rejestru Sądowego.
- Dzięki aplikacji „Sejmometr” możemy wyszukać posłów z danego okręgu wyborczego, ale również przejrzeć rozstrzygnięcia zamówień publicznych Kancelarii Sejmu, przejrzeć wystąpienia posłów, dowiedzieć się jaki poseł jak głosował w danym głosowaniu, jakie składał interpelacje. Prezentowane są również prace komisji sejmowych – ich skład, opinie, uchwały. Są tu dostępne oświadczenia majątkowe posłów.

Fundacja przygotowuje także tematyczne raporty na podstawie udostępnionych danych. Dostępne są raporty o finansach gmin, wydatkach posłów oraz wyjazdach posłów.

Serwis mojepanstwo.pl jest projektem Open Source, w którym każdy może wziąć udział. Kod źródłowy oraz system zgłaszania błędów i propozycji (issues) dostępny jest w serwisie [GitHub](https://github.com) w postaci trzech repozytoriów:

- [mojePanstwo Portal](#) - jest głównym kodem źródłowym serwisu. Odpowiada za obsługę i wizualizację wszelkich aplikacji dostępnych w portalu. Działa w oparciu o środowisko CakePHP 2.x.
- [mojePanstwo API Server](#) - jest Serwerem danych, z którego korzysta Portal.

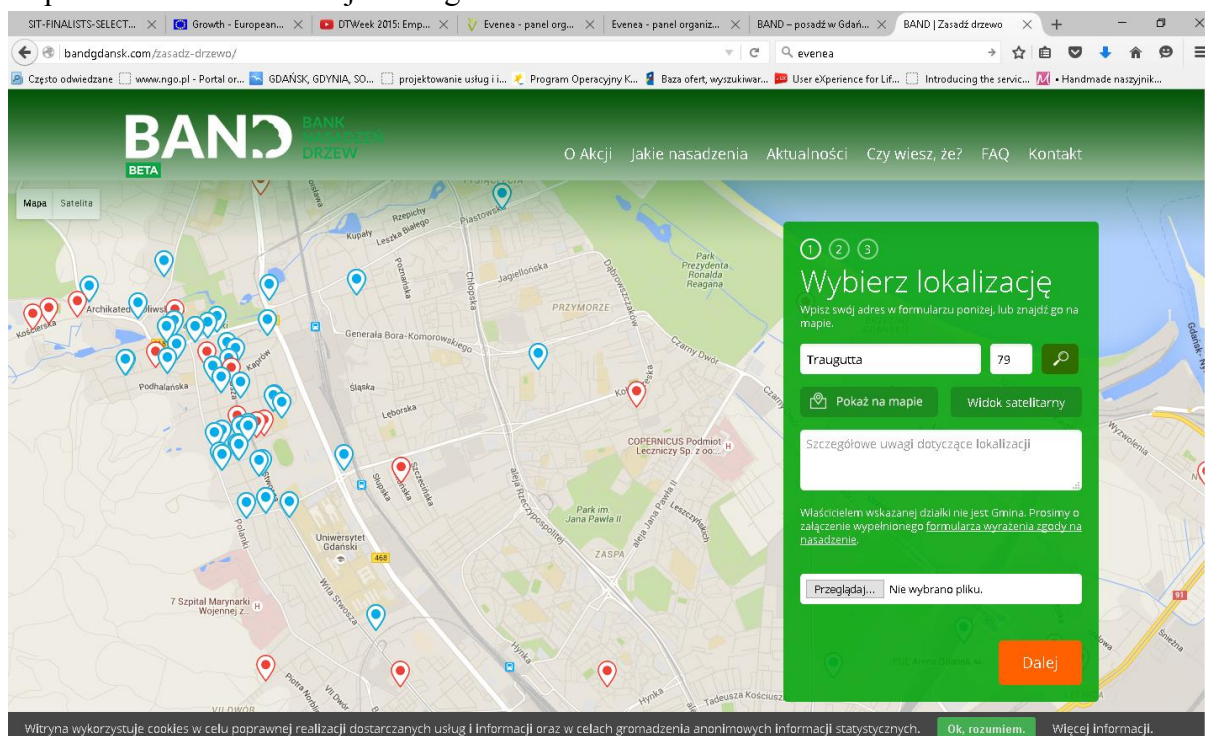
Fundacja e-Państwo udziela "wolnej licencji" na udostępniane w ramach portalu [mojePaństwo](http://mojepanstwo.pl) utwory i bazy danych.

BAND – włączanie mieszkańców we współtworzenie przestrzeni miejskiej

BAND (Bank Nasadzeń Drzew) to aplikacja pozwalająca łatwo i szybko wskazać na mapie Gdańska miejsca, w których warto posadzić nowe drzewa lub krzewy. Mieszkańcy poprzez

stronę BANDgdansk.com lub www.gdansk.pl/band mogą wybrać lokalizację, preferowane gatunki drzew oraz podać, gdzie chcieliby, aby było posadzone drzewo. Po przesłaniu zgłoszenia, pracownicy Wydziału Środowiska Urzędu Miejskiego przystępują do jego analizy i w ciągu kilku do kilkunastu dni (zależnie od liczby wniosków) kontaktują się z wnioskodawcą. Kluczową kwestią jest własność terenu oraz jego przewidywane przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Aplikacja automatycznie sprawdza własność wskazanego terenu dzięki udostępnieniu zbiorów w ramach projektu „Otwarty Gdańsk”. Jest to przykład włączania mieszkańców we współkształtowanie ich najbliższego otoczenia.

Źródła: <http://bandgdansk.com/zasadz-drzewo/>

PONOWNE WYKORZYSTYWANIE DANYCH PUBLICZNYCH DO CELÓW BIZNESOWYCH

Jakdojade.pl

Jakdojade.pl to bardzo dobrze znany serwis, dzięki któremu możemy zaplanować podróż środkami komunikacji publicznej. Wykorzystywane są w nim dane od kilkunastu publicznych przewoźników. Choć korzystanie z podstawowych funkcji jest bezpłatne, to firma zarabia na reklamach oraz na sprzedaży wersji rozszerzonej. Dzięki systemowi nawigacji GPS, program jest w stanie określić pozycję użytkownika i w dokładny sposób informuje, na który przystanek należy się udać i w który autobus należy wsiąść, aby w jak najmniej uciążliwy sposób dostać się do wybranego punktu (przystanku, adresu lub POI). Od niedawna aplikacja (w wersji płatnej) oferuje także tryb nawigacji, który doprowadzi podróżnego na odpowiedni

przystanek, będzie informować o trasie przejazdu na podstawie danych z GPS i w porę powiadomi o przesiadce.

Przeswiel.pl

Przeswiel.pl to portal prowadzony przez prywatną firmę, która korzysta z danych Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Komisji Nadzoru Finansowego, Ministerstwa Sprawiedliwości, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Na podstawie tych danych można przygotować raporty o innych firmach i podmiotach prywatnych lub wyszukać firmy według określonych kryteriów. Usługi oferowane przez portal są podzielone na bezpłatne (np. sprawdzenie informacji o swojej firmie) i płatne (np. pełne raporty handlowe o innych firmach).

The screenshot displays the Przeswiel.pl website. At the top, there is a navigation bar with the logo and menu items: 'Produkty', 'Zastosowania', 'Kontakt', and 'Zaloguj się'. Below the navigation bar, a large tablet graphic shows a search interface with a list of results. Underneath the tablet, three icons represent key features: a magnifying glass for 'Znajdź nowych klientów', a warning sign for 'Sprawdź wiarygodność kontrahentów', and a person icon for 'Monitoruj konkurencję'.

Źródło: www.przeswiel.pl

KONKURSY

„Dane po warszawsku”

Miasto Stołeczne Warszawa przy wsparciu partnerstwa organizacji pozarządowych, firmy prywatnej i uczelni wyższej: TechSoup Polska, Pracowni Badań i Innowacji Społecznych "Stocznia", Centrum Cyfrowego Fundacji Projekt: Polska, Politechniki Warszawskiej i Centrum Badawczo-Rozwojowego Orange Labs Orange Polska S.A. realizuje projekt dotyczący udostępnienia danych publicznych w celu wykorzystania ich przez przedsiębiorcze osoby.

W ramach projektu został zorganizowany konkurs na stworzenie aplikacji wykorzystującej co najmniej jeden zbiór danych udostępnionych na platformie otwartych danych przez m.st. Warszawa. Można było dodatkowo wykorzystać inne otwarte dane (bez ograniczeń dostępu). Premiuwane były rozwiązania otwarte (dostępne na wolnych i otwartych licencjach) oraz dostępne dla wszystkich użytkowników (stosujące standard WCAG 2.0).

Zgłaszane pomysły na aplikacje były opisane na stronie internetowej, a następnie wszyscy mieszkańcy przez głosowanie mogli wybrać te, które im najbardziej się podobały. Po pierwszym głosowaniu 20 finalistów otrzymało wsparcie w dopracowaniu aplikacji. Zespoły pracowały z mentorami aż do drugiego głosowania (które odbyło się w czerwcu 2015 r.). Zwycięzcy otrzymali nagrody pieniężne i rzeczowe (doradztwo oraz wsparcie promocyjne powstałych rozwiązań), uczestniczą również w kilkumiesięcznej inkubacji.

Zwycięskim projektem okazała się aplikacja warszawski.ninja, która pozwala warszawiakom na bieżąco śledzić raporty o problemach na trasach miejskich autobusów i tramwajów. Użytkownicy tworzą nowe raporty oraz potwierdzają lub zaprzeczają tym już istniejącym. Poprzez crowdsourcing warszawski.ninja staje się zawsze aktualnym zbiorem najświeższych informacji o komunikacji miejskiej. Obecnie uczestnicy zakwalifikowani do procesu inkubacji, kończą tworzyć swoje aplikacje i ich efekty mają być znane w grudniu. Więcej informacji o aktualnościach na stronie konkursu:

<https://konkurs.danepowarszawsku.pl/pl/news/zwyciezcy-konkursu>

BIHAPI

BIHAPI (Business Intelligence Hackathon API) to konkurs na stworzenie nowych, innowacyjnych aplikacji, programów, czy platform przy wykorzystaniu miejskich danych. Konkurs łączy trzy niezależne obszary: otwarte dane udostępniane przez samorzady, Internet, oraz API (Aplikacyjne Interfejsy Programistyczne). Obecnie trwa nabór do trzeciej edycji konkursu, organizowanego przez Centrum Badawczo-Rozwojowe Orange Polska i Partnerów. Celem konkursu jest stworzenie innowacyjnych aplikacji dla mieszkańców Inteligentnych Miast. Jego efektem mogą być aplikacje służące zwiększeniu bezpieczeństwa, platformy przydatne w miejskiej rekreacji, czy informujące o wydarzeniach kulturalnych, ale nie tylko. Do wykorzystania są miejskie dane z Poznania, Krakowa, Gdańska i Warszawy. Szczególna rola miast w tym przedsięwzięciu polega na udostępnieniu swoich danych publicznych np. geodezyjnych, o rozkładzie kursowania komunikacji miejskiej, ścieżek rowerowych, miejsc sportu, edukacji, urządzeń użytku publicznego i innych. Dane te mogą być kluczowe w fazie projektowania a następnie działania stworzonych aplikacji lub programów. Do dyspozycji uczestników będzie ponad 140 API.

W ubiegłorocznej edycji zwyciężyły aplikacje: „Stacz kolejkowy”, który pozwala, nie ruszając się z domu sprawdzić stan kolejki w wybranych punktach, „CoSieStao”- umożliwia użytkownikom dostęp do informacji i aktywny udział w wydarzeniach dziejących się w mieście oraz aplikacja „Via CRM” – daje pasażerom możliwość łatwej komunikacji z przewoźnikiem i wyrażenie swoich opinii o usługach.

Więcej informacji o konkursie na stronie: <http://bihapi.pl/>

PRZYKŁADY ZAGRANICZNE:

Open Data Portal (Unia Europejska)

Portal otwartych danych Unii Europejskiej umożliwia dostęp do coraz bogatszego zakresu danych gromadzonych przez instytucje i inne organy Unii Europejskiej (UE). Portalem Otwartych Danych Unii Europejskiej zarządza Urząd Publikacji Unii Europejskiej. Za wdrażanie polityki Unii Europejskiej w zakresie otwartych danych odpowiada Dyrekcja Generalna ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii Komisji Europejskiej. Jednym z celów udostępnienia danych jest zapewnienie większej przejrzystości oraz rozliczalności instytucji i innych organów UE. Portal jest dostępny w języku polskim (natomiast same pliki danych są już w języku angielskim).

Portal zawiera katalog metadanych dający dostęp do danych pochodzących z instytucji i innych organów UE. Aby ułatwić ich ponowne wykorzystanie, metadane kodowane są według jednolitych zasad, z wykorzystaniem zestandaryzowanych słowników. Dane są dostępne zarówno w formacie czytelny dla człowieka (np. w formie skompresowanej pliki XLS), jak i formacie do odczytu zautomatyzowanego (RDF) i nadają się do bezpośredniego wykorzystania. Portal zawiera również różne aplikacje, które powstały w oparciu o dane UE. Zbiory danych można wyszukiwać poprzez wyszukiwarę lub poprzez dziedziny. Dane są podzielone na 20 dziedzin m.in.: zatrudnienie i praca, finanse, produkcja, technologia i badania, stosunki międzynarodowe, środowisko.

The screenshot shows a web browser window displaying the Open Data Portal. The URL is <https://open-data.europa.eu/pl/data/dataset/a66wxeoRI7X61sgLUqR4Q>. The page title is "Portal Otwartych Danych Unii Europejskiej". The main content area displays the dataset "Pupils in early childhood and primary education by education level and age - as % of corresponding age population". The page includes sections for "Autor" (Eurostat), "Opis" (Description), "Dziedziny EuroVoc" (Education and communication, Employment and work), "Źródła" (Sources) with download options for TSV, SDMX-ML, HTML, and SDMX formats, "Licencja" (License), "Pojęcia EuroVoc" (Education and training), and "Data dodania lub aktualizacji" (Data added or updated).

Źródło: <https://open-data.europa.eu/pl/data/dataset/a66wxeoRI7X61sgLUqR4Q>

Portal zapewnia darmowy dostęp do danych i nie wymaga logowania. Dane można swobodnie wykorzystywać do celów zarówno komercyjnych, jak i niekomercyjnych.

Bardzo dobrą praktyką stosowaną na portalu jest włączanie użytkowników w tworzenie zawartości portalu. Współpraca ta polegać może na:

- sugerowaniu zestawów danych, jakie powinny znaleźć się w portalu,
- przekazywanie komentarzy i sugestii, oraz
- dzieleniu się swoimi aplikacjami oraz informacjami o tym, jak zostały wykorzystane dane z portalu.

Jednym z narzędzi do sugerowania zestawów danych o jakie powinien zostać poszerzony portal jest elektroniczny formularz.

Financial Track System (FTS) – baza pomocy humanitarnej

Financial Track System (FTS) jest to system prowadzony przez agendę ONZ – OCHA, w której są zbierane informacje o środkach przeznaczanych na pomoc humanitarną oraz na temat zgłaszanych potrzeb w tym zakresie. System potrzeb i ich finansowania jest oparty na systemie zgłaszania wezwań do pomocy dla danego regionu, w którym zaistniała sytuacja

wymagająca pomocy humanitarnej (Consolidated Appeals Process – CAP)¹⁸. Metodologiczną poprawność gwarantuje wypracowany system zbierania danych z definicjami poszczególnych kategorii. Wszystkie dane są dostarczane przez donatorów lub organizacje otrzymujące środki, co następnie jest weryfikowane przez pracowników zajmujących się bazą.

The screenshot shows the FTS website interface. The main heading is 'Build Table from Financial Tracking Database'. Below this, there are several sections for filtering data: 'Donor countries' (with options like Afghanistan, African Development Bank, Algeria, etc.), 'Destination Countries' (with options like Afghanistan, Albania, Algeria, Angola, etc.), and 'Year' (with options like 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010). There are also buttons for 'Selected criteria', 'Clear all', 'Show selected criteria', and 'GO'. A 'Quick Guide' section provides instructions on how to use the search filters.

Źródło: <https://fts.unocha.org/pageloader.aspx?page=search-customsearch#>

Baza jest zbiorem danych, który można dowolnie przeszukiwać i tworzyć tabele za pomocą dostępnych kryteriów. Podstawowe dane w bazie to: państwo i organizacja przekazująca pomoc, instytucja apelująca o pomoc, nazwa kryzysu humanitarnego (często z numerem referencyjnym CAP), data apelu, rok, w którym wystąpił kryzys, rok ogłoszenia apelu i rok przyznanej pomocy, państwo i organizacja otrzymująca pomoc, wartość pomocy (w USD oraz w walucie donatora), krótki opis form pomocy.

Dostęp do bazy jest ogólnodostępny, nie ograniczony żadnymi procedurami logowania.

¹⁸ Więcej informacji na temat tego systemu oraz sama baza znajduje się na stronie pod adresem www.reliefweb.int/fts.

Podsumowanie – otwarte dane

Dostęp do danych publicznych oraz ich przetwarzanie jest jednym z warunków realizacji idei partycypacyjności i współtworzenia oraz współzarządzania miastem, państwem, czy najbliższą okolicą. Inteligentne i nowoczesne miasta (ale też gminy, państwa, instytucje) cechują się dwoma cechami: wykorzystują gromadzone przez urzędy dane na rzecz poprawy jakości zarządzania, oraz zwiększanie zaangażowania obywateli w życie miasta. Łatwy dostęp do danych publicznych pozwoli mieszkańcom w łatwy sposób zapoznać się ze sposobem funkcjonowania ich miasta. Umożliwi też zwiększenie zaangażowania w sprawy miasta oraz ułatwi realizowanie nowych inicjatyw społecznych i biznesowych opartych o dane publiczne.

Dane publiczne muszą stać się danymi otwartymi. „Otwarte dane” to dane:

- Dostępne, czyli osiągalne dla szerokiego grona użytkowników i możliwe do wykorzystania w dowolnych celach, w tym biznesowych;
- Aktualne, czyli udostępniane na tyle szybko, by nie traciły swojej wartości;
- Kompletnie, czyli udostępniane w całości, a nie fragmentarycznie;
- Maszynowo odczytywalne, co oznacza, że są uporządkowane i mogą być przetwarzane automatycznie;
- Udostępniane bez dyskryminacji, czyli dla każdego, bez wymogu rejestracji;
- Udostępniane bez ograniczeń licencyjnych.

Przedstawiona analiza dotychczasowej praktyki udostępniania danych przez różne instytucje publiczne pokazuje, że jest jeszcze dużo do zrobienia. Natomiast zaprezentowane dobre praktyki pokazują, że już dużo udało się zrobić i warto podążać za dobrymi przykładami.

